

NOU 2024:1

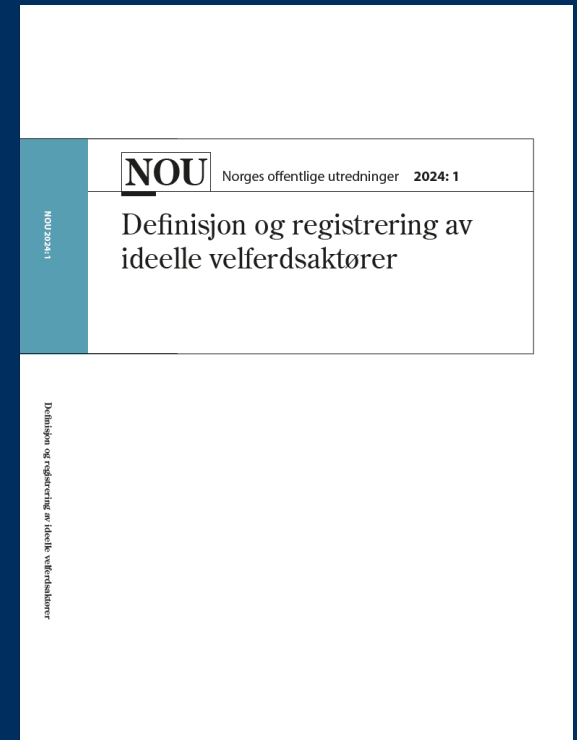
**Definisjon og registrering av
ideelle velferdsaktører**

Jan-Erik Støstad, utvalgsleder

Oslo, 1. februar 2024

Oversikt

- Ideelle ønsket del av velferdspolitikken
- Ikke felles definisjon eller register i dag
- Behov for tydeligere rettslig skille mellom ideelle og kommersielle
- Utvalget foreslår juridisk definisjon – inn i ny lov
- Drøfter registreringsløsning
- Politisk ønske om å prioritere ideelle tas i sluttrapporten
- Utvalget er enstemmig

Innspill fra ideelle aktører

- **Blå Kors**
- **Camphill Norge**
- **Diakonhjemmet**
- **Fontenehus Norge**
- **Frelsesarmeen**
- **Fyrlykta**
- **Beitostølen Helsesportsenter**
- **Helgeseter**
- **Muritunet**
- **Tyrili**
- **Rehabiliteringssenteret AiR**
- **Røde Kors Rehabiliteringssenter**
- **Kirkens Bymisjon**
- **Norske Kvinners Sanitetsforening**
- **Lukas Stiftelsen**
- **Betanien**
- **Furukollen Psykiatriske Senter**
- **P22**
- **Manifestsenteret**
- **NLM-barnehagene AS**
- **Hernes Institutt**
- **Valnesfjord Helsesportsenter**
- **Stiftelsen CRUX**

Hvorfor definisjon og registrering

- Tydeligere rettslig skille
- Forenkle for offentlige myndigheter som ønsker å prioritere ideelle
- Samle opplysninger på ett sted
- Øke forutsigbarhet for alle aktører
- Sikre at «skattepengene kommer fellesskapet til gode», jf. mandatet

I tråd med EU/EØS-retten

- Nasjonale myndigheter har under gitte forutsetninger et betydelig spillerom for å styre velferdstjenestene
- Å prioritere ideelle strider i utgangspunktet mot EU/EØS-rettens likebehandlingsprinsipp
- Reservasjonsadgangen i anskaffelsesregelverket et eksempel på forskjellsbehandling som er akseptert – på gitte vilkår
- Drøfter bare vilkår som er relevante for definisjon og registrering
- Forslag i tråd med EU/EØS-retten

Om forslaget til juridisk definisjon

- Avgrenset til offentlig finansierte velferdstjenester
- Til bruk på tvers av ulike velferdstjenester
- For både anskaffelser, tilskudd og andre avtaler
- Kjennetegn for ideelle i dagens lover og rettspraksis
- Inn i ny lov om registrering av ideelle velferdsaktører
- Det bør vurderes å ta inn definisjonen i anskaffelsesregelverket

Dilemma: For vid definisjon kan gi uklart skille, mens for smal definisjon gjør det vanskeligere å drive ideelt

Konkret definisjon – tre hovedkrav

- Formål
- Bruk av eventuelt overskudd
- Organisering

Alle vilkårene må være oppfylt

En godkjennings- og kontrollmyndighet skal foreta en helhetsvurdering om kravene er oppfylt, basert på faglig skjønn

Krav til formål

Definisjonen har dette kravet til formål for en ideell velferdsaktør:

Med ideelt formål forstås et sosialt formål til fellesskapets beste. Økonomisk fortjeneste for en sammenslutnings deltakere eller eiere anses ikke som ideelt formål.

Forslagets (1) a

Hensikten er å skille mellom ideelles og kommersielles formål

Krav til bruk av eventuelt overskudd

Et eventuelt overskudd skal brukes:

som ledd i virksomheten eller på en måte som er i tråd med det ideelle formålet.

Forslagets (1) b

Et overskudd må altså reinvesteres, ikke utdeles til eiere eller andre kommersielle

Ved omdanning, salg og nedlegging må kapitalen gå til formålet

Sektormyndigheter kan sette snevrere krav til bruk av skattemidlene

Krav til organisasjon

- Utelukker ikke organisasjonsformer for enkeltstående aktører
- Stiftelser, foreninger, samvirkeforetak og aksjeselskap – ideelle
- I konsern eller konsernlignende strukturer:

må den øverste aktøren være en forening eller stiftelse, med et ideelt formål. Ingen aktører i en slik gruppe kan ha kommersielle eiere.

Forslagets (2)

Alle er vanlige organisasjonsformer for ideelle i dag

Skal unngå kommersielle interesser i eierstrukturen til den ideelle velferdsaktøren

Drøfter registreringsløsninger

- Nødvendig med nasjonal godkjennings- og kontrollmyndighet
 - For eksempel Lotteri- og stiftelsestilsynet
- Tilknyttes eksisterende register
 - For eksempel Frivillighetsregisteret eller Enhetsregisteret
- Opplysninger deles og gjenbrukes
- Rapporteringsplikter inn i ny lov om registrering av ideelle
- Krav til registrering for å drive velferdstjenester settes av sektormyndighetene
- Ikke konkret forslag til finansiering – offentlig finansiering særlig ved oppstart

Oppsummert

Utvalget har:

- Foreslått konkret definisjon av ideelle velferdsaktører
- Anbefalt at denne tas inn i en ny lov om registrering av ideelle velferdsaktører
- Drøftet registreringsløsning, med godkjennings- og kontrollmyndighet

Utvalget er enstemmig

Øvrige punkter i mandatet drøftes i sluttrapporten

Takk for oppmerksomheten